

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА – ВАЖЛИВИЙ ВИД СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ НА ПІДПРИЄМСТВІ, ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЯ

У статті розглядаються теоретичні аспекти діагностичного аналізу, виявлення та вирішення за допомогою діагностики проблеми підприємства в сучасних економічних умовах.

Ключові слова: *діагноз, діагностичний аналіз, «дерево проблем», методи діагностики, картотека проблем, етапи діагностики.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання, які характеризуються високою динамічністю зовнішнього та мінливістю внутрішнього середовища, жорсткою конкуренцією особливо необхідним є своєчасне виявлення проблем підприємства та комплексне дослідження причин їх виникнення. Комплексне виявлення економічних проблем підприємства з встановленням їх причин здійснюється за допомогою діагностичного аналізу або діагностичної діагностики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемами стратегічного управління активного і ефективного застосування різних методів, які повинні забезпечити об'єктивність оцінки діяльності підприємства та визначення перспективи його подальшого розвитку присвячені праці таких вчених, як: І. О. Бланк, В. О. Василенко, Л. О. Лігоненко, Н. М. Євдокімова, Г. О. Швиданенко, О. І. Олексюк, П. П. Табурчак, А. Є. Вакулєнко, В. Г. Герасимчук та інші.

Постановка завдання. Метою даної статті є рекомендації щодо організації діагностичного аналізу на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Слово «діагностика» походить від слова «діагноз», у перекладі з грецької означає «розпізнавання, визначення». Слід зазначити, що поняття «діагностика» довгий час було обґрунтовано медициною та означало виявлення окремих відхилень у здоров'ї людини.

Сьогодні поняття «діагностика» в медицині стало означати сам процес дослідження з метою виявити, розпізнати, визначити характеристики людини, що не піддаються виявленню в прямому безпосередньому спілкуванні з нею та стало застосовуватись ще у технічній, політичній, соціальній та економічній сферах [1, с. 352].

Економічна енциклопедія трактує економічну діагностику підприємства як аналіз і оцінку економічних показників роботи підприємства на підставі вивчення окремих результатів, повної інформації з метою виявлення резервів та з'ясування перспектив його розвитку й наслідків поточних управлінських рішень [2, с. 419]. Г.О. Швиданенко визначає діагностику як процес розпізнавання і визначення негативних (кризових) явищ у діяльності підприємства на основі помічених локальних змін, установлених залежностей, а також особливо помітних явищ поточної діяльності підприємства [5, с. 6].

Л. О. Лігоненко розуміє діагностику не тільки як дослідження минулого та теперішнього стану підприємства, а й передбачення ймовірного розвитку ситуації у внутрішньому та зовнішньому оточенні, а її наслідком є обґрунтування заходів щодо удосконалення системи управління, фінансового оздоровлення підприємства та зростання його ринкової привабливості [4, с. 98]. В Україні найбільше використовується по-

няття «діагностики», яке визначене Швиданенко Г.О., оскільки тут діагностику підприємств найчастіше пов'язують з антикризовими процесами, але повніше це поняття характеризує Лігоненко Л.О., тому що воно спрямоване на перспективу з урахуванням внутрішніх можливостей та зовнішніх загроз підприємства.

Діагностичний аналіз здійснюється, як правило, консалтинговими фірмами, але також може проводитись і власними силами, що призведе до менших витрат підприємства.

Організація економічної діагностики здійснюється за допомогою методів. Методи, які використовуються при діагностиці, аналогічні методам, що застосовують у своїй повсякденній роботі керівники підприємства: бесіди з людьми, вивчення документів, участь у нарадах, вивчення статистичних матеріалів, спостереження і порівняння. Найбільш часто використовують такі методи: інтерв'ю, анкетування, аналіз документації, спостереження. Інтерв'ю – найуніверсальніший метод пошуку і збору інформації. Анкетування призначене для виявлення конкретних проблем за допомогою великого кола осіб, що передбачає заповнення картки проблем керівниками усіх рівнів управління підприємством. Аналіз документації – аналізуються звіти про діяльність підприємства. За допомогою спостережень одержують дані, що не фіксуються в документах.

Використання зазначених заходів дозволяє створити картотеку проблем з функціональних і виробничих підсистем підприємства; зробити систематизацію проблем, уточнити з керівниками і фахівцями підприємства, чи дійсно існує та чи інша проблема і чи правильно вона сформульована. Виходячи з цього ми можемо визначити певні фінансові проблеми, проблеми відділу маркетингу, відділу збуту, виробничої підсистеми, проблеми планування, організації, аналізу і контролю та інші, вирішення багатьох з яких найближчим часом, виходячи зі стану справ на підприємстві, спочатку не є можливим.

Основними етапами здійснення діагностики, на нашу думку, є:

1. Підготовчий (ухвалення принципового рішення про виконання діагностики; встановлення завдань діагностики; визначення ресурсного забезпечення здійснення діагностики).
2. Планування часу, ресурсів, бюджету.
3. Формування робочої групи, яка складається з провідних спеціалістів підприємства для здійснення діагностичного аналізу.
4. Збір матеріалів для діагностичного аналізу (збір інформації, формування бази даних, оброблення результатів).
5. Аналітичне оброблення даних. Побудова «дерева проблем», для чого певні проблеми додатково класифікуються за їх належністю до функціональних сфер діяльності. «Дерево проблем» є засобом аналізу вирішення проблем.

Керівництво підприємства, використовуючи «дерево проблем», завжди буде мати чітку планову систему дій з розвитку й удосконалення виробництва і системи оперативного і стратегічного управління ним.

6. Порівняння отриманих результатів з базовими за кожним параметром окремо і за загальним обсягом інформації діагностичного аналізу.
7. Ухвалення рішення про необхідність і пріоритетність можливих управлінських рішень на підприємстві загалом та за окремими напрямками діагностування.
8. Реалізація управлінських рішень.

Діагностичний аналіз підприємства є складним процесом. Оптимальним є здійснення економічної діагностики окремим проектом. Це пов'язано, головним чином з тим, що діагностичне дослідження є обмеженою в часі дією, з визначеним колом виконавців. Діагностичне дослідження, як правило носить періодичний характер. Отже, під проектом діагностичного аналізу підприємства слід розуміти тимчасовий захід, призначений для формування висновку – діагнозу. Саме висновок – є результатом здійснення проекту діагностичного аналізу підприємства, який представляє загальний опис проблем та причин їх виникнення, з подальшим розробленням заходів для уникнення повторення в процесі господарювання.

Висновок. Приєднання України до СОТ потребує від підприємств радикального переосмислення змісту, методів та інструментів управління підприємством. Діагностичний аналіз проблем підприємства, для їх швидкого подолання, стає ще більш актуальним, що дозволить адаптуватися до досконалих конкурентних змін зовнішнього ринкового середовища.

Список використаних джерел

1. Шершньова З. С. Стратегічне управління: Навчальний посібник / Шершньова З. С., Оборська С. В. – К.: КНЕУ, 1999. – 384 с.
2. Економічна енциклопедія : у 3 т. / редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) [та ін.]. – К. : Академія ; Тернопіль : Акад. нар. госп-ва, 2000-2002.
3. Воронкова А. Е. Діагностика стану підприємства; теорія і практика: Монографія / За заг. ред. проф. А. Е. Воронкової. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 448 с.
4. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: теоретично-методологічні засади та практичний інструментарій / Л.О. Лігоненко – К.: КНТЕУ, 2001.
5. Швиданенко Г.О. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства Монографія / Г. О. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2002. – 290 с.
6. Олійник О.В., Мошинський С.В. Економічний аналіз: Підручник для студентів економічних спеціальностей ВНЗ. / За ред. Ф.Ф. Бутинця, 2-ге вид. доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2007. – 704 с.

Summary. The article deals with theoretical aspects of diagnostic analysis, an exposure and decision is by diagnostics of problem of enterprise in modern economic conditions

Key words: diagnosis, diagnostic analyze, «tree of problem», methods of diagnostics, cart index of problems, stage of economic diagnostics

УДК [33.021:005.521] : 657.62

Городянська Л.В., к.е.н., доцент ДВНЗ
«КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПОТЕНЦІАЛУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

Досліджено особливості набуття інноваційним творінням правового захисту з позиції економіко-правового середовища України. Визначено тенденцію зростання потенціалу інтелектуальних ресурсів на основі аналізу кількості заявок, поданих на об'єкти інтелектуальної власності.

Ключові слова: інтелектуальні ресурси, потенціал, інтелектуальна власність, творіння, промислова власність, інтелектуальний продукт.